

Kleuterplein observatie- en registratiesysteem (tweede versie)

Analyse doelen Jonge kind

slo

April 2019

nationaal
expertisecentrum
leerplan-
ontwikkeling

Verantwoording

2019 SLO (nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling), Enschede

Mits de bron wordt vermeld, is het toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren en/of verspreiden en om afgeleid materiaal te maken dat op deze uitgave is gebaseerd.

Informatie

SLO

Afdeling: Primair Onderwijs

Postbus 2041, 7500 CA Enschede

Telefoon (053) 4840 664

Internet: www.slo.nl & <http://jongekind.slo.nl/>

E-mail: primaironderwijs@slo.nl

Kleuterplein observatie- en registratiesysteem (tweede versie)

DEEL 1: BESCHRIJVING KINDVOLGSYSTEEM

Titel	<i>Kleuterplein observatie- en registratiesysteem (tweede versie)</i>
Auteur(s)	Projectgroep Malmberg b.v.
Uitgever	Uitgeverij Malmberg
Jaar van uitgave	2015
Doelgroep	Basisonderwijs groep 1 en 2
Samenstelling van het instrument	Het <i>Kleuterplein observatie- en registratiesysteem</i> is onderdeel van het programma <i>Kleuterplein</i> (tweede versie) dat een rijke leeromgeving wil bieden voor groep 1 en 2. Het systeem is gebaseerd op de leerlijnen uit het programma. Het instrument bevat tussendoelen voor alle tien leerlijnen uit de methode, verdeeld over groep 0, groep 1 en groep 2. Het systeem is er zowel digitaal als op papier (als bijlage in de algemene handleiding). De digitale versie is onderdeel van de resultatenmonitor en wordt regelmatig geactualiseerd. Naast dit instrument is er ook een formulier voor de instroomobservatie en voor het Kleuterverslag dat dient als uitgangspunt bij de gesprekken met ouders.
Doorgaande lijn	<i>Kleuterplein</i> is bestemd voor groep 1 en 2 van de basisschool. Voor de voorschoolse periode is er <i>Peuterplein</i>. Beide zijn door het NJI beoordeeld als VVE-programma. Voor de doorgaande lijn met groep 3 geeft de methode aan: "<i>Kleuterplein</i> is gebaseerd op de tussendoelen voor groep 1 en 2 voor alle relevante domeinen. De meest gangbare methodes voor groep 3 sluiten aan op deze kleuterdoelen en zetten de lijn van de tussendoelen voort."
Geanalyseerde onderdelen	Van het <i>Kleuterplein observatie- en registratiesysteem</i> zijn de onderdelen van taal-lezen, rekenen en sociaal-emotionele ontwikkeling geanalyseerd, voor zover ze in januari 2019 aangegeven stonden in de resultatenmonitor.
Uitgangspunten en doelstellingen van het instrument	<i>Kleuterplein observatie- en registratiesysteem</i> "Observatie en registratie geeft inzicht in de ontwikkeling van het kind en helpt u te bepalen met welk aanbod het kind nu het beste gediend is. Daarnaast helpt gericht observeren u met het signaleren waar kinderen problemen ervaren met de leerstof." <i>Instroomobservatie</i> "De instroomobservatie kunt u noteren hoe het kind na ongeveer drie weken in de groep functioneert. Deze observatie geeft een goed beeld van de startsituatie van het kind." <i>Kleuterverslag</i> "Kleuterplein biedt een handig "kleuterverslag" voor gesprekken met de ouders. Dit verslag bevat een kopieerblad waarop een kort en bondig overzicht kan worden gemaakt van de belangrijkste ontwikkelingen van het kind. Gebruik het observatie- en registratiesysteem van Kleuterplein om dit kleuterverslag in te vullen en voeg daar uw eigen opmerkingen en

	observaties aan toe, bijvoorbeeld over het welbevinden van het kind en hoe het kind functioneert in de groep."
Korte beschrijving van visie op het jonge kind zoals aangegeven in het instrument/ de methode	In de handleiding is geen visie opgenomen. Malmberg is van mening dat scholen zelf een visie op onderwijs moeten ontwikkelen op basis van de eigen identiteit. Als uitgever van educatief lesmateriaal is het de doelstelling van Malmberg om ondersteuning te bieden bij het vorm en inhoud kunnen geven van de eigen onderwijsvisie van de school en haar onderwijs. Op de website staat met betrekking tot het kleuteronderwijs vermeld: "Kleuters blijven kleuters. Ze willen spelen en dingen ontdekken. <i>Kleuterplein</i> geeft ze daar alle ruimte voor, met een themahoek, bouwhoek, ontdekhoek, lees- en schrijfhoek, rekenhoek, verbod en zand-watertafel."
Inhoud	Het observatie- en registratiesysteem van <i>Kleuterplein</i> bevat (tussen)doelen voor alle tien leerlijnen van het programma: rekenen, taal-lezen, sociaal-emotionele ontwikkeling, bewegingsonderwijs, beeldende vorming, muziek, drama, voorbereidend schrijven, wereldoriëntatie en burgerschap, Engels. Het aantal doelen varieert per vakgebied. Doelen zijn geformuleerd op drie niveaus: groep 0, groep 1 en groep 2. In het instrument is aangegeven in welke periode de doelen in het programma expliciet aan de orde komen. Sommige tussendoelen (bijvoorbeeld voor 'praten') zijn alleen opgenomen als observatiedoel. Op het instroomobservatieformulier kan een algemene indruk voor de vier belangrijkste ontwikkelingsgebieden worden genoteerd: taal-lezen, rekenen, sociaal-emotioneel en motoriek (gromotorische en fijnmotorische ontwikkeling). Ook de spel- en materiaalvoorkeuren kunnen worden genoteerd evenals tips en tops. In het kleuterverslag kan voor de vier belangrijkste ontwikkelingsgebieden een kort en bondig overzicht gemaakt kan worden van de belangrijkste ontwikkelingsgebieden van een kind. Dit op grond van de gegevens uit het observatie- en registratiesysteem, aangevuld met eigen opmerkingen van de leerkracht over bijvoorbeeld welbevinden en functioneren in de groep. Ook bevat <i>Kleuterplein</i> een leerdoelenregistratie. Hiermee heeft de leerkracht inzicht in het aanbod aan activiteiten binnen een schooljaar. Het laat zien of geplande en uitgevoerde activiteiten evenwichtig verdeeld zijn over de verschillende leerdoelen. Ook eigen activiteiten en thema's kunnen, gekoppeld aan de tussendoelen, worden opgenomen.
Aspecten taalontwikkeling	De leerlijn taal-lezen kent de volgende aspecten: • mondelinge taalvaardigheid algemeen (vertellen, praten (zinsconstructie en klanksysteem), mening uiten, luisteren (algemeen, luisteren naar verslagen en naar een mening), spreken (spreekdoel en gebaren)); • mondelinge taalvaardigheid, gesprekken (regels, antwoord geven, vragen stellen; discussiëren en overleggen, gespreksonderwerp oriënteren en vasthouden), ervaren gespreksdoelen); • geletterdheid, algemeen (oriëntatie op boeken, leesplezier, functies geschreven taal);

	• geletterdheid, verhaalbegrip en begrijpend luisteren (voorspellen, verhaallijn volgen, personages en plot); • geletterdheid, taalbeschouwing (oriëntatie op gesproken taal, oriëntatie op geschreven taal). • fonemisch bewustzijn (woorden en zinnen, rijmen, klankgroepen, klanken, alfabetisch principe); • woordenschat en woordgebruik (uitbreiden receptieve woordenschat, uitbreiden productieve woordenschat, betekenisuitbreiding en semantiek, signaalwoorden).
Aspecten rekenontwikkeling	Het observatie- en registratiesysteem bevat voor rekenen de volgende aspecten: • getallen, telrij (tellen, opzeggen, gebruiken, rangtelwoorden); • getallen, hoeveelheden (begrippenkennis, verkort tellen, resultaatief tellen, representeren, verdelen en splitsen, bewerken); • getallen, functies en symbolen • getallen, kritisch denken en redeneren; • meten (ordenen, natuurlijke maat, eerlijk meten); • meten, tijd (begrippenkennis, tijdsduur, meetinstrumenten, chronologie, kritisch denken en redeneren); • meten, geld (geld, begrippenkennis); • meetkunde, vormen en figuren (schaduw en spiegelbeeld, patronen, tweedimensionale afbeeldingen van driedimensionale figuren herkennen en omgekeerd, sorteren op kenmerken); • meetkunde, oriënteren en lokaliseren (plattegronden, meetkundige begrippen, ruimtelijke begrippen, standpunt bepalen); • meetkunde, construeren (vouwen, figuren, bouwen); • verhoudingen, vergelijken en ordenen; • verhoudingen, herkennen van verhoudingen (die niet kloppen).
Aspecten sociaal-emotionele ontwikkeling	De sociaal-emotionele ontwikkeling onderscheidt twee aspecten met een aantal daarbij behorende deelaspecten: • sociaal-emotionele ontwikkeling (zelfvertrouwen, zelfkennis, emoties, zelfbeheersing, samen spelen, rekening houden met anderen, gevoelens inschatten, gevoelens uiten, ontdekken van verschillende opvattingen, kennis van anderen, samen conflicten oplossen, vertrouwen, regels, luisteren, doelen, communicatie, leren, verantwoordelijkheid, afhankelijkheid); • ontwikkelen van zelfstandigheid (zelfredzaamheid, werkhouding, structuur, overzicht, concentratie)
Werkwijze	De leerkracht kan de observatieformulieren zowel online als op papier invullen. De scores worden genoteerd voor alle leerlijnen (domeinen). Er wordt geadviseerd om de doelen voor rekenen, taal-lezen, de sociaal-emotionele ontwikkeling en de motorische ontwikkeling op tussendoelniveau per kind te registreren. De overige domeinen kunnen op hoofdlijnen geobserveerd en geregistreerd worden. <i>Kleuterplein</i> bevat een online registratietool: de Resultatenmonitor. Hiermee kunnen de observaties ingevoerd en bekeken worden. Ook de resultaten van de oefensoftware kan hier bekeken worden. De oefensoftware van <i>Kleuterplein</i> is gekoppeld aan het digitale

	registratiesysteem. Daardoor worden bepaalde onderdelen van taal-lezen en rekenen automatisch gescoord. Er wordt niet aangegeven hoe vaak de observatie moet worden afgenomen in het schooljaar.
Aanwijzingen voor normering	Per doel kan de leerkracht invullen of het kind het doel behaald heeft. De leerkracht heeft hierbij de keuze uit drie opties: + (behaald); o (twijfelachtig) en – (niet behaald). Binnen de Malmberg Resultatenmonitor worden geen gestandaardiseerde observatiecriteria gegeven. De professionele kundigheid van de leerkracht vormt het besliscriterium in de observatie van de vaardigheid van het kind.
Aanwijzingen voor hulp bij gesignaleerde problemen	Met de Resultatenmonitor kan de leerkracht het totaaloverzicht van de groep over de groep over de verschillende domeinen en leerlijnen bekijken en bewaren als pdf. Ook kunnen er automatisch groepsplannen worden gegenereerd voor rekenen en voor taal-lezen, zowel voor groep 1 als groep 2. Er wordt hierbij gedifferentieerd op drie niveaus/instructiebehoefte: instructieafhankelijk, instructiegevoelig of instructieonafhankelijk. De leerkracht krijgt tips en aanwijzingen voor verschillende soorten activiteiten. In de groepsplannen per thema op <i>Mijn Malmberg</i> wordt concreet verwezen naar opdrachten en activiteiten uit de themakaternen.
Overige	• De observatieresultaten kunnen gekoppeld worden aan ParnasSys. • De algemene handleiding bevat een formulier voor het bepalen van de handvoorkeur. De map <i>Allerlei</i> bevat tevens als verdere uitwerking op het kleuterverslag: informatiebladen over de ontwikkeling kleuter 4-6 jaar, woordenschat en lezen en rekenen met kleuters. Ook worden er motoriekspelletjes voor thuis gegeven. • Bij <i>Kleuterplein 2</i> is scholing ontwikkeld. Een apart ontwikkelde scholingsmodule gaat hierbij in op de mogelijkheden van observatie en registratie bij <i>Kleuterplein</i>. Hoe, wanneer en waarom de instrumenten die <i>Kleuterplein</i> biedt in te zetten, is afhankelijk van de visie van de school.

**DEEL 2A: ANALYSE-RESULTATEN KLEUTERPLEIN OBSERVATIE- EN REGISTRATIESYSTEEM
OP SLO-DOELEN (VERSIE 2017-2018) (beschrijvend)**

Taal eind groep 2

Domein Mondelinge taalvaardigheid	
woordenschat en woordgebruik	Alle doelen van <i>woordenschat en woordgebruik</i> zijn aangetroffen in het observatie-instrument.
spreken	De doelen rond <i>spreken</i> komen allemaal in het instrument aan de orde, voornamelijk bij 'mondelinge taalvaardigheid algemeen' en bij 'gesprekken'.
luisteren	Bij het subdomein <i>luisteren</i> zijn elf doelen geformuleerd. Deze komen allemaal aan bod.
gesprekken voeren	Alle tien doelen van <i>gesprekken voeren</i> zijn aangetroffen.
Domein Taalbeschouwing	
praten over taal	Doel komt aan de orde bij het tabblad ' <i>taalbeschouwing</i> '.
nadenken over taal	Beide doelen komen voor in het instrument.
Domein Lezen	
leesplezier	Alle vijf doelen rond <i>leesplezier</i> zijn aangetroffen.
oriëntatie op verhaal en tekst	Alle doelen komen aan de orde.
fonemisch bewustzijn en alfabetisch principe	Alle doelen komen aan bod.
Domein Schrijven	
oriëntatie op geschreven taal	De doelen van het subdomein <i>oriëntatie op geschreven taal</i> komen allemaal aan de orde.
aanvankelijk schrijven	Alle zes doelen van het subdomein <i>aanvankelijk schrijven</i> zijn aangetroffen.

Rekenen eind groep 2

Domein Getallen	
getalbegrip	Alle doelen van het subdomein <i>getalbegrip</i> komen in het observatiesysteem aan de orde bij het domein ' <i>getallen</i> '.
bewerkingen	Alle drie doelen van het subdomein <i>bewerkingen</i> komen voor bij het subdomein ' <i>hoeveelheden</i> '.
Domein Verhoudingen	
-	Beide doelen van het domein <i>Verhoudingen</i> zijn in het instrument aangetroffen.
Domein Meten en meetkunde	
meten:	
lengte en omtrek	Alle doelen van <i>lengte en omtrek</i> komen aan bod in het observatie-instrument.
oppervlakte	De doelen rond oppervlakte komen allemaal aan de orde.
inhoud	Bij het subdomein <i>inhoud</i> worden vier doelen onderscheiden. Deze zijn teruggevonden.

gewicht	Alle vier doelen zijn aangetroffen.
tijd	De vier doelen van het subdomein <i>tijd</i> komen aan de orde.
geld	Alle drie doelen rond geld zijn teruggevonden in het instrument.
meetkunde:	
oriënteren in de ruimte	De doelen van <i>oriënteren in de ruimte</i> komen aan bod bij <i>Kleuterplein</i> .
construeren	Alle doelen zijn teruggevonden in het instrument.
opereren met vormen en figuren	De doelen van het onderdeel <i>opereren met vormen en figuren</i> komen allen aan de orde.
Domein Verbanden	
-	Bij het domein <i>Verbanden</i> is één doel geformuleerd. Dit is teruggevonden in het observatiesysteem.

Sociaal-emotionele ontwikkeling eind groep 2

Domein Omgaan met gevoelens, wensen en opvattingen	
omgaan met gevoelens, wensen en opvattingen van jezelf	Alle doelen van het subdomein <i>omgaan met gevoelens, wensen en opvattingen van jezelf</i> komen volledig aan bod.
omgaan met gevoelens, wensen en opvattingen van anderen	Alle acht doelen komen voor in het instrument.
Domein Zelfstandigheid	
ontwikkelen van zelfstandigheid	Alle doelen van het domein <i>Zelfstandigheid</i> zijn aangetroffen in het observatiesysteem.
Domein Omgaan met de ander	
ontwikkelen van sociale vaardigheden en omgaan met relaties	De elf doelen van het domein <i>Omgaan met de ander</i> zijn allemaal uitgewerkt in het instrument.
Domein Werkhouding en concentratie	
ontwikkelen van een werkhouding en concentratievermogen	Alle doelen van het domein <i>Werkhouding en concentratie</i> komen aan bod.
Domein Samenwerken	
leren samenwerken met anderen	Bij het domein <i>Samenwerken</i> zijn tien doelen geformuleerd. Deze zijn allemaal teruggevonden in het instrument.

DEEL 2B: ANALYSE-RESULTATEN KLEUTERPLEIN OBSERVATIE- EN REGISTRATIESYSTEEM OP SLO-DOELEN (VERSIE 2017-2018) (tabel)

Legenda:		
■	=	aanwezig
▣	=	gedeeltelijk aanwezig
□	=	niet aanwezig
n.v.t.	=	niet van toepassing

Taal eind groep 2

Eind groep 2		
Domein Mondelinge taalvaardigheid		
woordenschat en woordgebruik	uitbreiden van de receptieve woordenschat	■
	uitbreiden van de productieve woordenschat	■
	passende woorden gebruiken voor concrete zaken/schoolse omgang en onbekende woorden omschrijven	■
	verschillende en nieuwe woorden gebruiken (betekenisuitbreiding, semantiek)	■
	(nieuwe) woorden vormen (morfologie)	■
spreken	vertellen of navertellen van een verhaal	■
	uitleg geven	■
	vertellen over een gebeurtenis of eigen ervaring	■
	vertellen (een monoloog houden) voor een vertrouwd publiek	■
	vloeiend en verstaanbaar praten zoals klinkers en medeklinkers verstaanbaar uitspreken en gebruiken van eenvoudige intonatie	■
	(nieuwe) woorden kiezen en gebruiken	■
	klanken vormen met het Nederlandse klanksysteem (fonologie)	■
	zinnen vormen (syntaxis)	■
	gebruiken van gebaren om boodschappen te ondersteunen	■
	herkennen van en afstemmen op het spreekdoel (met hulp)	■

Eind groep 2		
	herkennen van en afstemmen op het publiek (met hulp)	■
	gebruiken van eenvoudige signaalwoorden voor samenhang in een verhaal	■
luisteren	luisteren naar instructies en deze uitvoeren	■
	luisteren naar verhalen, liedjes en gedichten	■
	luisteren naar eenvoudige verslagjes	■
	luisteren naar meningen van anderen	■
	ontdekken van verschillende tekstsoorten	■
	ontwikkelen van verhaalbegrip	■
	kennismaken met de relatie tussen tekst en beeld	■
	precies luisteren, ook door het stellen van begripsvragen	■
	interpreteren van wat wordt verteld (relateren aan eigen kennis en ervaring; betekenis afleiden uit intonatie en stemgebruik)	■
	samenvatten van wat wordt verteld	■
	evalueren van wat wordt verteld	■
gesprekken voeren	deelnemen aan geplande en ongeplande gesprekken om informatie uit te wisselen	■
	discussiëren en overleggen	■
	reageren op ... (mening geven), vragen stellen en beantwoorden	■
	overleggen over 'filosofische' vragen	■
	oriënteren op een gespreksonderwerp	■
	vasthouden van het gespreksonderwerp	■
	ervaren van verschillende gespreksdoelen	■
	bewust worden van verschillen tussen gesprekspartners en van omgangstaal zoals bij reacties van anderen en non-verbale reacties van anderen	■

Eind groep 2		
	gebruiken van gespreksregels	■
	kiezen en productief gebruiken van (nieuwe) woorden	■
Domein Taalbeschouwing		
praten over taal	voeren van gesprekjes over taal en taalgebruik	■
nadenken over taal	reflecteren op taal	■
	verbeteren van taalgebruik	■
Domein Lezen		
leesplezier	ontwikkelen van leesplezier vanuit een rijke leesomgeving	■
	plezier tonen in voorlezen en boeken (leesbeleving)	■
	meeleven met personages in een op de leeftijd afgestemd boek	■
	uiten van gevoelens/mening over een voorgelezen verhaal of rijmpje	■
	zich inleven in alledaagse onderwerpen (aansluiten bij de leefwereld en bij onderwerpen die verder afstaan van het kind)	■
oriëntatie op verhaal en tekst	ontwikkelen van kennis over de functies van lezen	■
	kennismaken met zakelijke teksten zoals informatieve teksten, instructies en betogende teksten	■
	kennismaken met fictionele teksten zoals verhalen en poëzie	■
	kennis ontwikkelen over de opbouw van een verhaal of tekst (m.b.v. leesstrategieën)	■
	ontdekken van de structuur van taal (tekst, zin, woord)	■
	begrijpen waaruit een verhaal of tekst bestaat	■
	begrijpen en interpreteren van verhalen en teksten	■
	naspelen of navertellen van een voorgelezen verhaal (met of zonder illustraties)	■
	lezen/zingen van liedjes en versjes met een simpel rijmschema	■

Eind groep 2		
	spelen met vormen van schriftelijke communicatie uit eigen leefwereld	■
fonemisch bewustzijn en alfabetisch principe	spelen met klanken (fonemen) en symbolen	■
	ontdekken van het alfabetisch principe (in een speelse context)	■
	woorden verklanken	■
	ontdekken dat letters met klanken corresponderen	■
	herkennen en gebruiken van rijmwoorden	■
Domein Schrijven		
oriëntatie op geschreven taal	ontwikkelen van kennis over de functies van schrijven	■
	benoemen van het verschil tussen gesproken en geschreven taal	■
	ontdekken van het verschil tussen 'schrijven' en 'lezen'	■
	spelen met lettertekens (benoemen en schrijven)	■
	schrijven met eigen grafische middelen (tekeningen, picto's, krabbels, symbolen)	■
	schrijven van woorden met grote eenheden	■
	achterhalen van de betekenis van geschreven taal	■
aanvankelijk schrijven	schrijven van woorden of korte (twee-woords)zinnen	■
	schrijven over concrete en herkenbare dingen op basis van de ontwikkeling en interesses van de leerling	■
	ontdekken dat geschreven taal communicatieve doelen heeft	■
	ervaren dat verschillende lezers (leraar, medeleerlingen, ouders) verschillend reageren op eigen en andermans teksten	■
	onder woorden brengen van gedachten, gevoelens en meningen (mondeling of schriftelijk)	■
	praten over wat de leerling heeft opgeschreven	■

Rekenen eind groep 2

Eind groep 2: De leerling...		
Domein Getallen		
getalbegrip	kan de telrij opzeggen tot ten minste 20	■
	kan vanuit elk getal tot 20 verder tellen en vanuit elk getal onder 10 teruggellen	■
	herkent en gebruikt rangtelwoorden tot ten minste 10	■
	herkent begrippen rond de telrij en kan deze handelend gebruiken in concrete situaties: verder, door, terug, naast, tussenin, (er)voor, (er)na, eerste, laatste	■
	kan hoeveelheden tot ten minste 12 schatten, precies tellen (resultatief) en weergeven (neerleggen, tekenen)	■
	kan hoeveelheden tot ten minste 20 vergelijken en ordenen: 'meer', 'minder', 'evenveel', 'meeste', 'minste'	■
	herkent hoeveelheidsbegrippen en kan deze handelend gebruiken in concrete situaties: meer, minder, evenveel, meeste, minste, veel, weinig, samen, niets, alles	■
	herkent kleine hoeveelheden tot ten minste 6, zonder tellen, eventueel door gebruik te maken van patronen en structuren	■
	kan verkort tellen van hoeveelheden tot ten minste 12 door gebruik te maken van patronen en structuren	■
	kan hoeveelheden tot ten minste 12 representeren met bijvoorbeeld vingers, streepjes, stippen	■
	kan de getalsymbolen 0 tot en met 10 lezen	■
	kent de volgorde van de getalsymbolen in de getallenrij tot ten minste 10	■
	kan getalsymbolen, telwoorden en hoeveelheden tot ten minste 10 koppelen aan elkaar	■
	kan kritisch denken en redeneren over de telrij, hoeveelheden en getallen tot ten minste 10 in probleemsituaties	■

Eind groep 2: De leerling...		
bewerkingen	kan eenvoudige optel- en aftrekproblemen met hoeveelheden tot ten minste 12 (handelend) oplossen	■
	kan eenvoudige splitsproblemen met hoeveelheden tot ten minste 10 (handelend) oplossen	■
	kan eenvoudige verdeelsituaties met hoeveelheden tot ten minste 12 (handelend) oplossen	■
Domein Verhoudingen		
-	kan in betekenisvolle situaties verhoudingsgewijs vergelijken en ordenen op grootte	■
	herkent situaties of afbeeldingen waarin de verhoudingen niet kloppen	■
Domein Meten en meetkunde		
meten: lengte en omtrek	herkent begrippen rond lengte en omtrek en kan deze handelend gebruiken in concrete situaties: - lang, langer, langst(e); kort, korter, kortst(e); - groot, groter, grootst(e); klein, kleine, kleinst(e); - dik, dikker, dikst(e); dun, dunner, dunst(e); - hoog, hoger, hoogst(e); laag, lager, laagst(e); - (er) omheen	■
	herkent tegenstellingen bij lengte en omtrek en kan deze gebruiken: grootste/kleinste; langste/kortste; hoogste/laagste; dikste/dunste	■
	kan lengtes vergelijken en ordenen op het oog, door naast elkaar te houden, of met een hulpmiddel (zoals met een touwtje)	■
	kan lengte meten met een natuurlijke maat	■
	kan kritisch denken en redeneren over lengte in eenvoudige probleemsituaties	■
meten: oppervlakte	herkent begrippen rond oppervlakte en kan deze handelend gebruiken in concrete situaties: - groot, groter, grootst(e), even groot; - klein, kleine, kleinst(e), even klein	■
	herkent de tegenstelling grootste/kleinste bij oppervlakte en kan deze gebruiken.	■

Eind groep 2: De leerling...		
	kan de oppervlaktes van voorwerpen die veel van elkaar verschillen, vergelijken en ordenen door naast of op elkaar te leggen of op het oog	■
meten: inhoud	herkent begrippen rond inhoud en kan deze handelend gebruiken in concrete situaties: vol, voller, volst(e), leeg, veel, weinig, meer, meest(e), minder, minst(e), evenveel	■
	herkent de tegenstelling meeste/minste bij inhoud en kan deze gebruiken	■
	kan inhouden, zowel in de betekenis van 'wat er in zit' als 'wat er in kan', op het oog vergelijken en ordenen	■
	kan een inhoud meten met een natuurlijke maat en het resultaat via tellen vaststellen	■
	kan redeneren over inhoud in eenvoudige probleemsituaties	■
meten: gewicht	herkent begrippen rond gewicht en kan deze handelend gebruiken in concrete situaties: zwaar, zwaarder, zwaarst(e), licht, lichter, lichtst(e), even zwaar/licht	■
	herkent de tegenstelling zwaarste/lichtste bij gewicht en kan deze gebruiken	■
	kan enkele voorwerpen die (aanzienlijk) in gewicht verschillen vergelijken en ordenen naar gewicht door te wegen met de handen of met een balans	■
	kan redeneren over gewicht in eenvoudige probleemsituaties	■
meten: tijd	begrijpt tijdsbegrippen in dagelijkse situaties: dag, nacht, vandaag, morgen, gister, nu, straks, lang, kort, even(tjes), snel, eerder, later	■
	kan gebeurtenissen in de goede volgorde beschrijven en ordenen (met foto's, met woorden) en uitleggen.	■
	kan van activiteiten die veel in tijdsduur van elkaar verschillen, aangeven welke langer of korter duurt	■
	kan kritisch denken en redeneren over tijd in eenvoudige probleemsituaties	■
meten: geld	weet dat bedragen laten zien hoe duur voorwerpen zijn en dat je die voorwerpen kunt 'ruilen' tegen geld	■

Eind groep 2: De leerling...		
	kan gepast betalen van voorwerpen onder 10 euro met munten van 1 euro en kan van een hoeveelheid van maximaal tien munten van 1 euro, het totaal bepalen	■
	kan redeneren over 'geld en waarde' in eenvoudige probleemsituaties	■
meetkunde: oriënteren in de ruimte	kent en gebruikt ruimtelijke begrippen: voor, achter, naast, in, op, boven, onder, dichtbij, veraf	■
	herkent de meetkundige begrippen links, rechts, tegenover, tussen.	■
	kan een eenvoudige route volgen en een bekende route globaal beschrijven	■
	kan eenvoudige plattegronden aflezen en interpreteren	■
	kan in eenvoudige situaties vertellen wat wel en wat niet zichtbaar is vanaf een bepaald standpunt	■
meetkunde: construeren	kan tweedimensionale afbeeldingen van driedimensionale figuren herkennen en omgekeerd	■
	kan een bouwwerk of constructie nabouwen ook als deze als foto is afgebeeld of in een stappenplan wordt weergegeven	■
	kan de regelmaat in patronen herkennen, deze uitleggen en voortzetten	■
meetkunde: opereren met vormen en figuren	kan de meetkundige figuren cirkel, driehoek, vierkant, rechthoek benoemen	■
	herkent vierkanten, rechthoeken, cirkels en driehoeken in voorwerpen uit de omgeving	■
	kan voorwerpen sorteren op minimaal twee kenmerken	■
Domein Verbanden		
-	begrijpt dat je hoeveelheden kunt vergelijken door objecten gesorteerd in rijen te leggen waardoor een eenvoudig beelddiagram ontstaat	■

Sociaal-emotionele ontwikkeling eind groep 2

Eind groep 2		
Domein Omgaan met gevoelens, wensen en opvattingen		
omgaan met gevoelens, wensen en opvattingen van jezelf	kennis hebben van jezelf	■
	ontwikkelen van zelfvertrouwen	■
	verschillen en overeenkomsten ervaren tussen zichzelf en anderen	■
	(her)kennen van eigen emoties en gevoelens	■
	gevoelens onder woorden brengen	■
	beheersen van eigen gevoelens	■
	inschatten van eigen gevoelens, gedachten en motieven	■
	bewust omgaan met eigen gevoelens, wensen, en opvattingen en deze voor anderen begrijpelijk kunnen uiten	■
	omgaan met kritiek en weigeren	■
omgaan met gevoelens, wensen en opvattingen van anderen	kennis hebben van de ander	■
	(her)kennen en kunnen interpreteren van emoties en gevoelens van anderen	■
	inschatten van andermans gevoelens, gedachten, motieven	■
	ontdekken dat er verschillen in opvattingen bestaan	■
	kennen van sterke en zwakke punten van een ander	■
	ervaren dat door tegenstrijdige belangen conflicten kunnen ontstaan die je samen kunt oplossen	■
	openstaan voor gevoelens, wensen en opvattingen van anderen	■
	rekening houden met gevoelens en wensen van anderen	■
Domein Zelfstandigheid		
ontwikkelen van zelfstandigheid	jezelf handhaven binnen de eigen groep	■
	vertrouwen hebben in eigen kunnen	■

Eind groep 2		
	je mening kunnen geven	■
	iemand anders om hulp vragen	■
	zelfstandig taken uitvoeren	■
	stilstaan bij wat je al kunt	■
	jezelf kunnen redden	■
	zelfstandig opruimen	■
	kunnen uitstellen van behoeften	■
Domein Omgaan met de ander		
ontwikkelen van sociale vaardigheden en omgaan met relaties	contact zoeken met anderen	■
	vertrouwen hebben in een ander	■
	complimenten geven en krijgen	■
	spelen (met anderen)	■
	bemerken of en wanneer een ander hulp nodig heeft	■
	hulp bieden aan anderen	■
	verkennen en omgaan met afspraken en regels	■
	leren van afspraken en regels	■
	aanpassen aan nieuwe situaties	■
	bewondering tonen voor elkaars vaardigheden en mogelijkheden	■
	inzien dat thuis, op school en op straat verschillende regels nodig zijn	■
Domein Werkhouding en concentratie		
ontwikkelen van een werkhouding en concentratievermogen	gericht vragen kunnen stellen	■
	plezier hebben in de taak	■
	in staat zijn om iets af te maken	■

Eind groep 2		
	doorzetten wanneer iets niet direct lukt	■
	zelfstandig opdrachten kunnen uitvoeren	■
Domein Samenwerken		
leren samenwerken met anderen	luisteren naar elkaar	■
	focus hebben op een gezamenlijk doel	■
	rekening houden met elkaar	■
	communiceren, overleggen, feedback geven en ontvangen	■
	van elkaar leren	■
	gemotiveerd zijn om samen te werken	■
	bewust zijn dat jezelf en anderen, samen verantwoordelijk zijn (in het proces)	■
	ervaren dat mensen in een groep van elkaar afhankelijk zijn en elkaar nodig hebben	■
	je houden aan afspraken	■
	leren organiseren	■

Reactie uitgever	De SLO-doelen liggen aan de basis van de leerlijnen van Kleuterplein. In de Malmberg Resultaten Monitor kunt u zowel de observatie- als de lesdoelen registreren van alle SLO-doelen. Deze krijgen vorm in de lesactiviteiten voor de grote kring, kleine kring, groepslessen en zelfstandig werken/hoekenwerk en in de oefensoftware behorend bij Kleuterplein. Ook de doelen die je aanbiedt in eigen activiteiten en overige observaties kun je zo registreren op een plek.

